

Fakamatala fakamuimui taha ki he tu'unga e 'Ea

&

Fakafuofua kihe 'uha
mei Me—ki Siulai 2023

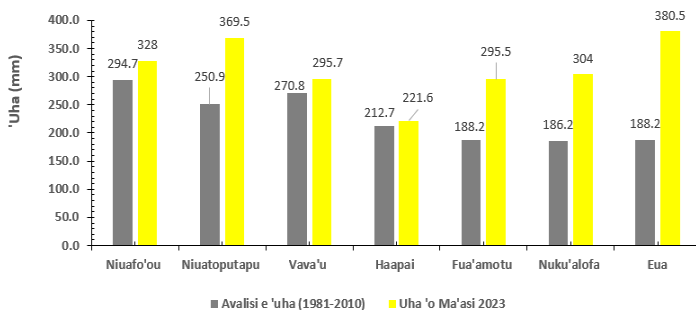
Tukuatu: 20 'Epeleli 2023

Mahina kuo hili

Ma'asi 2023

Na'e ma'olunga 'ae 'uha 'ihe 'avalisi 'i he kotoa e 'otu Tonga, (vakai kihe kalafi moe Tepile 2). Ko e 'avalisi e mafana 'oe 'Ea na'e 27.2°C 'a ia na'e mafana 'aki 'ae 0.1°C 'ihe 'avalisi anga maheni. Koe ma'olunga taha 'oe mafana 'oe 'ea na'e 33.3°C 'ihe 'aho 1 'i Matatoka, pea koe ma'olalo taha 'oe 'Ea na'e 19.0°C 'i Fua'amotu 'ihe 'aho 10.

'Uha 'o Ma'asi 2023 fakahoa kihe 'Avalisi (1981-2010)

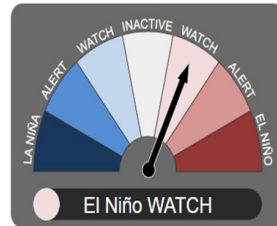
Tepile 2: Koe 'uha 'ihe mahina 'e 6 kuo hili.

Lahi 'oe 'uha mei 'Okatopa 2022—Ma'asi 2023 (mm)						
	Okatopa	No-vema	Tise-ma	Sanuali	Fepueli	Ma'asi
Niuafo'ou	88.0	85.5	71.2	243.4	156.0	328.0
Niuatoputapu	224.0	205.4	128.5	219.3	219.5	369.5
Vava'u	164.3	194.2	389.2	207.2	299.3	295.7
Ha'apai	406.0	175.0	282.0	245.7	419.5	221.6
Fua'amotu	194.0	224.3	279.4	215.7	498.1	295.5
Nuku'alofa	281.8	135.5	386.5	282.6	421.0	304.0
'Eua	138.7	158.7	399.0	306.6	695.4	380.5

Koe ngaahi faka'ilonga tu'ufonua 'ae faha'ita'u mafana.

- Koe taimi 'oku fa'u pununga ai 'ae fanga pii 'ihe ngaahi nge'esi pupuu pe ofi 'aupito kihe kekelele pehe foki ki fale pea 'oku faka'ilonga mai 'e 'iai ha matangi saikolone 'ihe faha'ita'u saikolone koia.
- Koe fua to'ulu e 'akau fua o mahulu ange 'ihe anga maheni 'oku faka'ilonga 'e 'iai e afa 'ihe faha'ita'u afa koia.
- Koe taimi 'oku kamata ke matala ai e ngaahi 'akau kakala tu'ufonua 'oku faka'ilonga 'oku ha'u e mafana.
- Kapau 'e lahi e mongomonga 'i fale pea mafana e 'ea mo nau puna 'oku faka'ilonga 'oku vave ha to mai ha 'uha
- Kapau 'e to ha 'uha pea ke fakatokanga'i e moa ta'ane pe fanga moa 'oku 'ikai kenau toi pea mo nau kei 'u'ua pe pea koe faka'ilonga ia koe 'uha 'e 'ikai ke fuolao.

Tu'u lolotonga e faha'i ta'u

Koe 'Oseni Pasifiki 'oku 'ihe angamaheni pe 'o 'ikai ke La Nina pe El Nino pea 'e a'u pe ki Sune. Neongo eni, 'oku 'iai e ngaahi faka'ilonga 'e malava ke hoko ha El Nino 'ihe konga faka'osi 'oe ta'u. Koia 'oku tuku atu pe 'ae fale'i ketau tokanga telia na'a hoko mai ha faha'ita'u El Nino.

Fakafuofua e faha'i ta'u

Tepile 1: Fakafuofua kihe 'uha Mei ki 'Okatopa 2023

	Me-Siulai (% 'oe faingamalie ke hoko)	'Aokosi — 'Okatopa (% 'oe faingamalie ke hoko)
Niuafo'ou	34	36
Niuatoputapu	35	35
Vava'u	38	35
Ha'apai	37	37
'Eua	43	35
Tongatapu	40	34

Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei Me —Siulai 2023.

Lahi ke 'avalisi pe 'ae 'uha 'ihe 'otu Tonga.

Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei 'Aokosi — 'Okatopa 2023.

'E lahi ke 'avalisi pe 'ae 'uha 'i he 'otu Tonga

Ma'olalo 'ihe 'avalisi	Avalisi angamahe-ni	Ma'olunga 'i he 'avalisi
------------------------	---------------------	--------------------------

Ngaahi me'a ke Fakatokanga'i

'Oku toe pe ngaahi 'aho si'i pea 'osi áé faha'i ta'u mafana moe faha'ita'u afaa 'aia 'e ngata kihe 'aho 30 'o 'Epeleli.

Fakatatau kihe ngaahi fakafuofua kuo tukuatu 'i 'olunga moe tu'unga lolotonga 'oe 'uha 'oku fale'i atu tautefito kihe kakai 'o Niuafo'ou mo Niuatoputapu ke mou ngaue fakapotopoto 'aki 'ae vai 'uha pea tokateu ma'u pe telia ha fakatamaki 'e hoko. Fakapapau'i ma'u pe 'oku ma'u 'ae ngaahi fakamatala fakamuimitaha meihe va'a Fakamatala 'Ea pea moe ngaahi fale'i meihe ngaahi kupu fekau'aki tautefito kihe ngaahi va'a 'oku tu'u lavea ngofua kihe fakatamaki fakaenatula o hange koe Ngoue, Mo'ui, Vai moe fakatamaki fakaenatula ke matu'utaki pea faka si'isi'i 'ae uesia moe mau mau 'e ala hoko tupu meihe ngaahi fakatamaki fakanatula.

Koe fakamatala 'ea hoko 'e 'oatu fakafuofua kihe uike ua 'o Me 2023

Fakatokanga'i ange.

Koe fakamatala ni 'oku fa'u ia 'i he 'osi pe 'ae mahina kotoa hili hano tanaki mai e fakamatala mei he ngaahi 'ofisi vakai matangi 'i he 'otu Tonga ni. Lolotonga hono fakahoko 'ehe Potungae 'a hono 'anlaiso mo fakapapau'i 'ae ngaahi fakamatala kuo tanaki ke fa'u 'aki 'ae fakamatala ni, 'oku 'ikai ke fakapapau atu 'ae Potungae kihe kakato moe tonu 'ae fakamatala ni pea 'oku 'ikai ke tototu keke falala kakato kihe ngaahi fakamatala ni. Koe ngaahi fakamatala ni 'oku 'oatu pe ke tokoni ki ho'o fai tu'utu'uni. He 'ikai ke 'iai ha kaunga 'ae Potungae ki ha'o faitu'utu'uni pe ko ha mole, mau mau pe mo'ua 'e hoko tupu mei ha'o ngaue'aki 'oe fakamatala ni. Ki ha'o toe faka'eki'eki fekau'aki moe fakamatala ni pea ke kataki 'o fetu'utaki mai ki he talekita 'oe Potungae Vakai Matangi 'i he metstaff@met.gov.to pe koe puha 1380 pe koe telefoni: (676) 0800638, 7400062 ki ha toe fakaikiiki.